

JUHO JUHONPOJAN JÄLKELÄISET LATTOMEREN TAKAMAILLA

LAITILAN pitäjässä oli 1600 – luvulla kylä nimeltä Leinmäki. Siitä löytyy ainakin tienviitta soratien alkaessa. Suku oli jo silloin pitkäikäistä ja siksi kirjattiin maakirjaan.

Sotien jälkeen alkoi kiinnostus menneisiin aikoihin ja siihen mistä olen tullut. Frans Anttila Lattomereltä oli varakas maanviljelijä ja harras uskovainen. Hänen kiinnostuksensa johti ensimmäiseen sukukokoukseen Nakkilan Mikolassa v 1949. Sukutaulun nimeksi annettiin Hellbergin suku.

Suvun juuret on voitu jäljittää Leinmäkeen ja Mikolaan, vaikka silloisen käytännön mukaan otettiin tilan tai asuinpaikan nimi sukunimeksi. Lasten lähdettyä kotitalostaan, he olivat sukunimettömiä, kunnes asettuivat asumaan torppaan tai tilalle tai olivat ammatinharjoittajia.

Miksi nimi oli Hellberg?

Juho Juhonpoika syntyi Hinnerjoella Hakalan torpassa marraskuussa 1811. Hän lähti sepän oppiin Raumalle. Ammatinharjoittajilla piti olla sukunimi ja Juho Juhonpoika sai sukunimekseen Hellberg. Sen ajan ajattelun mukaan ruotsalaisuuteen viittaava nimi oli jotenkin parempi ja näin nimi tuli käyttöön.

Juho Juhonpoika Hellberg vaihtoi asuinpaikkaa seuraavien parinkymmenen vuoden aikana moneen kertaan ja asettui 1855 Nakkilan Lattomerelle ja osti itselleen Kuusiston torpan. Hänellä oli yhdeksän lasta, joista seitsemän eli aikuiseksi ja perusti perheen.

Juho Juhonpoika otti käyttöön Kuusisto- nimen ajan käytännön mukaan.

Vanhin poika löysi vaimon Kiukaisista ja muutti sinne. Vanhin tytär avioitui naapurin torpan pojan lisäksi kanssa. He asuivat Anttilan torpassa ja käyttivät Anttila nimeä. Perheen kaksi nuorinta tytärtä löysivät puolison Lattomereltä. Amalia Sofia perusti perheen Frans Vihtor Rosendahlin kanssa ja Matilda Josefiina avioitui Sigfrid Tommilan kanssa. Muut lapset löysivät asuinpaikan ja toimeentulonsa hiukan kauempaa Nakkilan Ruhadesta, Harjavallasta, Sunniemestä ja Pihlavasta

Anttilaan jäi vanhin poika Frans Akseli, josta tuli vaikuttaja erityisesti Lattomerelle, mutta myös koko Satakuntaan. Hänestä kerrotaan laajemmin sukukirjassamme AJAN VIRASSA.

Kun katsoo ja kuuntelee suvun tarinoita, tulevat esille käden taidot. Juho Juhonpojan lapset olivat perineet ahkeruuden ja käsillä tekemisen taidon.

Frans ja Amalia Rosendahlin lapsista Kustaa Selim, hän käytti nimeä Seelmi, jäi Lattomerelle vaimonsa Ellenin kanssa viljelemään kotitilaa. Perheeseen syntyi neljä tyttöä ja poika. Talossa tehtiin paljon töitä, joihin jokainen osallistui.

Suku oli mukana Lattomerren kehittämisessä. Nuorisoseura-aate levisi. Sen tarkoituksena oli nuorison sivistyksen ja kulttuurin nostaminen. Lattomerren Nuorisoseura perustettiin vuonna 1918. Aluksi toimittiin Frans Anttilan kotona. Tavoitteena oli kuitenkin oman toimitalon rakentaminen. Johtokunnassa suvun jäsenistä oli silloin Sigfrid Tommila ja poikansa Frans Tommila. Päätettiin ostaa tontti Rosendahlilta, hinta 400 markkaa. Talo rakennettiin nopeasti yhteisvoimin. Anttilasta saatiin puut ja niiden sahaus. Frans Anttila piti avajaispuheen.

Suvun jäsenistä vuosien varrella Nuorisoseuran puheenjohtajina ovat olleet Urho Railamaa ja Kaarlo Randell. Sihteerinä ovat olleet kaikki Railamaan tyttäret, Laura, Elma, Vieno ja Auli. Riitta Randell toimi vuosia yhdistyksen sihteerinä. Vieno Railamaa on ollut kantava voima monissa Nuorisoseuran hankkeissa.

Lattomerén Nuorisoseuran Urheilijat perustettiin sodan jälkeen 1947. Helsingissä kilpailtiin olympialaisissa kesällä v.1952, jonne vei myös aktiivisten urheilijoiden tie.

Vuosi sitten haastattelimme Leena Skyttä-Salmisen kanssa Vienoa. Hän kertoi, että Lattomerén Nuorisoseuran Urheilijat esiintyivät avajaisissa. Sinne tehtiin retki linja-autolla. Hän ja Anttilassa asunut sukulaistyttö Isotalon Kaarina pääsivät mukaan. Väkeä oli paljon ja katseltavaa riitti. Lisäksi matkaan kuului pieni pysähdys Helsingin alueella varuskunnan portilla. Lattomereltä oli asevelvollisuuttaan suorittamassa Simo Pohjavirta. Tottahan toki häntä käytiin sovitusti tervehtimässä.

Kylä oli urheilussakin poliittisesti jakautunut. Voimien yhdistämistä tavoiteltiin perustamalla v 1970 Lattomerén Laaka, joka edelleen jatkaa toimintaansa.

Rosendahlin (v 1936 Railamaa) maista erotetulle tontille Sähköosuuskunta rakensi sahan ja myllyn. Saha tunnettiin myöhemmin Rakeman Sahana ja on jo nyt kokonaan hävinnyt.

Myllärinä alkuaikoina oli Frans Tommila, pappani. Kerrotaan, että hän joutui luopumaan tehtävästä jauhoallergian takia. Ei sitä sillä nimellä tunnettu, sanottiin vain ei saanut henkeä ja tuli huulet sinisenä ulos. Jonkinlainen toimistotila tai myllärin asiakashuone oli sakeana tupakansavua ja viljoista tulevaa pölyä. Se ei ainakaan helpottanut allergikon elämää. Muistan lapsuudestani, että kesällä viljojaan jauhamaan tulleet ja muuten sopivasti paikalle osuneet miehet istuivat myllyn portailla maailman menoa tuumailemassa. Portailla oli oma nimensä, ne olivat ”tiedon portaat”.

Myllyä vastapäätä, Nuorisoseuratalon vieressä oli Lotta -kahvila. Se oli myös kylän kokoontumispiste. Äitini Salli, Tommilan tyttäristä toiseksi nuorin, teki siellä töitä jonkin aikaa. Samassa talossa oli pitkään puhelinkeskus. Äitini oli siellä keskuksenhoitajana jäätyään sotaleskeksi ja jatkoi siinä työssä vuoden 1952 vappuun saakka.

Sähköosuuskunnan saha ja mylly

Lottakahvila ja samassa rakennuksessa puhelinkeskus

Etualalla vasemmla Salli Huhtala os Huhtala

Palatkaamme takaisin Juho Juhonpojan nuorimpaan tyttäreeseen Matilda Josefiinaan ja hänen puolisoonsa Sigfrid Tommilaan. Heille syntyi kahdeksan lasta, joista aikuiseksi eli seitsemän. Lattomerelle jäivät veljekset Selim ja Frans. Selim otti käyttöönsä Nurmela -nimen ja jäi asumaan kotitaloon. Hän avioitui Emmansa kanssa ja sai kuusi lasta, joista yksi kuoli muutaman kuukauden ikäisenä. Heistä kerrotaan sukukirjassamme AJAN VIRASSA.

Frans asettui vaimonsa Ellenin kanssa noin kilometrin päähän ja viljeli maataan neljän tyttärensä kanssa.

Molemmat veljekset olivat käytännöllisiä ja käteviä käsistään. Käden taidot olivat tärkeitä myös heidän lapsilleen. Yhteistyö toi voimaa veljeksiin. Heillä oli yhteinen tappuri (sen ajan leikkuupuimuri) ja erilaisia ratkaisuja työn helpottamiseksi, esimerkiksi ”klapikone”. Tommilan pappa oli rakentanut ”puarin ” vintille mankelin. Sitä sanottiin ”kivireeksi”, koska painona oli isoja kiviä. Tommilan naiset olivat osaavia käsityön taitajia. Rukki pyöri ja kangaspuut olivat ahkerassa käytössä. Pappa rakensi taloon toiset kangaspuut, hiukan pienemmät kuin edelliset, joita jatkuvasti käytettiin.

Tommilan naapurissa oli Valtasen paja. Pappa oli vakioasiakas. Ideoiden ja kokeilujen kautta syntyi monenlaisia tarvekaluja. Tyttärien pojat Usko ja Hannu ovat olivat monta kertaa mukana. Erityisesti Usko on ollut pappan kaveri. Hän oli mukana, kun kynnettiin tai kylvettiin parihevosilla.

Pappa kuljetti maitoa ja muitakin maataloustuotteita kaupunkiin hevosella. Vuonna 1939 kevättälvella pappalle sattui tapaturma, jossa hänen reisuunsa murtui. Miten kylvöt onnistuvat? Kaksi vanhinta tytärtä oli jo työssä Friitalan nahkatehtaalla. Äitini oli 17 -vuotias ja ainoa mahdollinen työntekijä. Hevosista toinen, Valpas, oli hiukan ”vikuri”, sille ei saanut kääntää selkäänsä. Jos niin teki, se puri! Kaikesta huolimatta kylvöt saatiin tehtyä ja sato onnistui.

Pappa oli innokas hevostmies. Aku- hevonen oli rauhallinen ja pitkäikäinen. Pappan viimeinen hevonen oli ”Poika”. Se oli entinen ravuri ja työhevoseksi todella tulin erityisesti liikkeelle lähtiessä. Pappa oli lähes 70- vuotias ostaessaan hevosen. Muutaman kerran sattui ”läheltä piti”- tapauksia, kerran sitten ”Poika” kääntyi tieltä niin vauhdikkaasti, että pappa lensi niskoilleen ja joutui käyttämään pitkiä aikoja kaulusta tukena. Pian sen jälkeen hänen oli luovuttava hevosesta. Frans ja Ellen kuolivat molemmat samana vuonna 1983 ja naapuri Luotonen osti Tommilan. Paikalle on nykyisin rakennettu kuivuri.

Tänä päivänä ainoastaan muutama suvun jäsen elää ja vaikuttaa Lattomerellä. Tommilan Fransin jälkeläisistä ainoastaan Kaarlo (Kalle) asuu Kissalinjalla. Nurmela paloi muutama vuosi sitten. Se oli vuosia ollut vain kesäkäytössä. Railamaan peltoja viljelee Vienon pojanpoika. Vieno nukkui pois nyt heinäkuussa.

Vauras kylä on muuttunut hiljaiseksi, vaikka edelleen löytyy Lattomerren Nuorisoseuran talo, jota vuokrataan ja jossa järjestetään erilaisia tapahtumia, häitä, syntymäpäiviä, kokouksia ja baaleja. Kylässä asuu monia, joiden suku on pitkään asunut alueella.

Frans ja Ellen Tommila timanttihääpäivänään maaliskuussa 1978

Frans ja Ellen Tommila tyttäreineen pappan syntymäpäivillä 1963. Pappa täytti 65vuotta

Tommilan talo keväällä 1987 pappan hautajaispäivänä

